

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR SWEDBANK P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-06-21 Nr. 429-136
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir *Swedbank P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2022 m. rugsėjo 28 d. draudikas su pareiškėja (kuri yra ir apdraustoji bei naudos gavėja) sudarė ligos ir nedarbo apsaugos draudimo sutartį, draudimo laikotarpis – nuo 2022 m. lapkričio 5 d. iki 2023 m. lapkričio 4 d. (toliau – Draudimo sutartis).

Pareiškėja kreipėsi į draudiką, prašydama išmokėti draudimo išmoką, susijusią su tuo, kad 2022 m. liepos 13 d. tarp pareiškėjos ir (*Duomenys neskelbiami*) (toliau – darbdavys) sudaryta darbo sutartis (toliau – Darbo sutartis) baigė galioti 2023 m. rugpjūčio 31 d. (toliau – Įvykis). Pareiškėja nurodė, kad pagal Draudimo sutarties dalimi esančių draudimo taisyklių Nr.003 (toliau – Taisyklės¹) II dalies 13.5.9 papunktį draudimo išmoka nėra mokama tuo atveju, jeigu pasibaigia terminuota sutartis, sudaryta trumpesniam nei 13 mėnesių laikotarpiui. Pareiškėjos nuomone, minėta Taisyklių nuostata reiškia, kad, jeigu pasibaigia ilgesniam negu 13 mėnesių laikotarpiui sudaryta terminuota darbo sutartis, tokia situacija atitinka draudžiamąjį įvykių apibrėžimą.

Draudikui atsisakius pripažinti Įvykį draudžiamuoju, tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėja palaikė savo reikalavimą ir akcentavo, kad Darbo sutartis yra ilgesniam negu 13 mėnesių laikotarpiui sudaryta ir pasibaigusi terminuota sutartis.

Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas nurodė su pareiškėjos reikalavimu nesutinkantis.

Draudiko teigimu su pareiškėja ligos ir nedarbo apsaugos sutartys periodiškai kasmet sudaromos nuo 2018 m. Ginčui aktuali Draudimo sutartis sudaryta naudojantis interneto banko paslauga. Prieš sudarant Draudimo sutartį pareiškėja supažindinta su Draudimo sutarties dokumentais, įskaitant Taisykles.

Draudikas pažymėjo, kad Darbo sutartis atitiko Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – Darbo kodeksas) 89 straipsnio 1 dalyje nustatytas projektinio darbo sutarties sąlygas – buvo sudaryta konkrečiam terminui (iki 2023 m. rugpjūčio 31 d.) ir projektui (*Duomenys neskelbiami*), toliau – Projektas) vykdyti.

Draudikas pažymėjo, kad pagal Taisykles draudžiamaisiais įvykiais laikomi atvejai, kai darbo netenkama staiga ir netikėtai darbdavio iniciatyva ar pasiūlymu. Šiuo atveju Įvykis yra susijęs ne su Darbo sutarties pabaiga darbdavio iniciatyva ar pasiūlymu, tačiau suėjus Darbo sutartyje nustatytam jos galiojimo terminui.

Draudikas pažymėjo, kad šiuo atveju aktualus Taisyklių II dalies 13.5.1 papunktyje įtvirtintas nedraudžiamąjį įvykių atvejis, kai draudėjas (apdraustasis) žino, kad neteks darbo. Pareiškėja jau sudarydama Draudimo sutartį žinojo, kad jos darbo santykiai su darbdaviu pagal Darbo sutartį pasibaigs, t. y. Įvykis nebuvo staigus ir netikėtas.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos

¹ Redakcija, galiojusi nuo 2018 m. gegužės 25 d. iki 2022 m. gruodžio 7 d.

banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių nesutarimas kilo dėl draudiko sprendimo atsisakyti įvykį pripažinti draudžiamuoju.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, Lietuvos banko nuomone, būtina įvertinti draudiko sprendimo atsisakyti įvykį pripažinti draudžiamuoju pagrįstumą.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.189 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. CK 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas: šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams.

Svarbu pažymėti, kad Draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis CK 6.156 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Nuo pasirinktos draudimo apsaugos priklauso draudikui mokamo atlyginimo už priištus įsipareigojimus, t. y. draudimo įmokos, dydis.

Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad draudimo sutartimi draudimo objektui teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas². Draudimo liudijime ir taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais įvykiais, taip pat kurie tokiais nelaikytini. Taigi draudiko prievolės išmokėti draudimo išmoką atsiradimas siejamas su draudžiamąjo įvykio fakto nustatymu (CK 6.987 straipsnis)³.

Remiantis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 33 punktu, draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką.

Draudimo paslaugų sutartyje nustatyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai apibrėžia draudiko prisiimamos rizikos mastą, sutarties apimtį ir ribas. Nedraudžiamuoju įvykiu laikytinas atsitikimas, kuris šalių sutarimu nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką⁴.

Ginčiui aktualiame draudimo liudijime nurodoma, kad Draudimo sutartimi apdraudžiami pareiškėjos turtingieji interesai, susiję su negalėjimu mokėti kredito įmokų pagal kredito sutartį Nr. 16-014586-FA, pareiškėjai tapus nedarbinga arba bedarbe dėl draudžiamąjo įvykio.

Taisyklių II dalies 13 punkte yra pateiktos draudžiamųjų ir nedraudžiamųjų įvykių sąlygos. Taisyklių II dalies 13.3-13.4 papunkčiuose nustatytos draudžiamąjo įvykio „Darbo netekimas“ sąlygos: „13.3. Darbo netekimas: a) darbdavio iniciatyva; b) abipusiu šalių susitarimu, darbdavio pasiūlymu (iniciatyva). 13.4. Darbo netekimo atveju įvykio data yra laikoma paskutinė darbo diena.“

Taisyklių II dalies 10.2 papunktyje nustatyta, kad „Darbas – santykiai, atsirandantys ne trumpesnės nei 13 mėnesių ar neterminuotos sutarties (darbo, rangos, paslaugų teikimo ar pan.) pagrindu, kuomet Jūs dirbate ne trumpiau nei 20 (dvidešimt) valandų per savaitę ir gaunate darbo užmokestį ar kitą atlygį.“

Kaip minėta, draudikas sprendimą pripažinti įvykį nedraudžiamuoju grindė tuo, kad jis atitiko nedraudžiamąjo įvykio sąlygas ir neatitiko draudžiamąjo įvykio sąlygų pagal Draudimo sutartį.

Ginčiui aktualiame 2022 m. liepos 13 d. Darbo sutartyje nurodoma, kad sudaroma projektinio darbo sutartis⁵, pareiškėja priimama dirbti Projekto mentore 40 val. per savaitę,

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012; 2009 m. birželio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009; 2013 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012; 2009 m. birželio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-257/2009; 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009 ir kt.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-316/2013.

⁵ Darbo kodekso 89 straipsnyje nustatyta, kad projektinio darbo sutartis yra terminuota darbo sutartis, kuria darbuotojas įsipareigoja atlikti savo darbo funkciją konkrečiam projektui rezultatui pasiekti dirbdamas savo nustatytu darbo laiko režimu darbovietėje arba už darbovietės ribų, o darbdavys įsipareigoja už tai sumokėti suldygtą atlyginimą (1 dalis).

darbo pradžia – 2022 m. liepos 14 d., „<...> nustatomas darbo sutarties terminas iki 2023-08-31“.

Taigi, pareiškėja su darbdaviu konkrečiau Projekto vykdymui ilgesniam negu 13 mėnesių laikotarpiui sudarė Darbo sutartį, kurioje buvo nustatyta darbo santykių pabaigos data.

Pateiktas darbdavio 2023 m. rugpjūčio 25 d. įsakymas patvirtina, kad pareiškėjos darbo santykiai faktiškai ir baigėsi 2023 m. rugpjūčio 31 d., t. y. kaip buvo susitarta Darbo sutartyje. Taigi, Darbo sutartis pasibaigė, suėjus jos terminui (Darbo kodekso 92 straipsnio 1 dalis, 69 straipsnio 1 dalis).

Pažymėtina, kad Taisyklių II dalies 13.5 papunktyje pateiktas nedraudžiamųjų įvykių sąrašas, kuriame nurodoma, kad draudikas neprivalo mokėti draudimo išmokos, kai „sudarant draudimo sutartį, Jūs žinojote, kad neteksite Darbo“ (13.5.1 papunktis).

Pateikti duomenys patvirtina, kad 2022 m. rugsėjo 28 d. sudarydama Draudimo sutartį, pareiškėja jau žinojo, kad pagal 2022 m. liepos 13 d. sudarytos Darbo sutarties sąlygas 2023 m. rugpjūčio 31 d. neteks darbo ir nustatytu terminu jo faktiškai neteko.

Taigi, įvykis atitiko Taisyklių II dalies 13.5.1 papunktyje nustatytas nedraudžiamąjį įvykių sąlygas, todėl draudikui nekyla pareiga mokėti draudimo išmokos.

Papildomai sutiktina su draudiku, kad įvykis neatitiko ir Taisyklių II dalies 13.3 papunktyje nustatytą draudžiamąjį įvykių sąlygų, kadangi šiuo atveju pareiškėja neprarado darbo, nutraukus Darbo sutartį darbdavio iniciatyva ar šalių susitarimu, pasiūlius darbdaviui (Darbo kodekso 53 straipsnio⁶ 1-2 dalyse įtvirtinti darbo sutarties pabaigos pagrindai).

Kartu pažymėtina, kad Draudimo sutarties nuostatos turi būti aiškinamos sistemiskai, o ne atsietai viena nuo kitos. Nėra pagrindo sutikti su pareiškėjos nuomone, kad vien aplinkybė, jog Darbo sutartis buvo terminuota ir sudaryta ilgesniam negu 13 mėnesių laikotarpiui, savaime suponuoja, kad jos pasibaigimas laikytinas draudžiamuoju įvykiu pagal Draudimo sutartį. Kaip ir minėta, įvykis gali būti pripažįstamas draudžiamuoju, tik jeigu atitinka visas konkrečiau draudžiamąjį įvykių sąlygas ir nepatenka į nedraudžiamųjų įvykių sąrašą.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, draudiko sprendimas dėl įvykių pripažinimo nedraudžiamuoju laikytinas pagrįstu, o pareiškėjos reikalavimas draudikui yra atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

Sudarydamos projektinio darbo sutartį, projektinio darbo sutarties šalys turi apibrėžti konkretų projekto rezultatą, nustatyti jo pabaigą ar jos nustatymo sąlygas (2 dalis).

⁶ Šiame straipsnyje įtvirtinti darbo sutarties pasibaigimo pagrindai, įskaitant darbo sutarties pasibaigimą, nutraukus darbo sutartį šalių susitarimu (1 punktas) ir nutraukus darbo sutartį vienos iš šalių iniciatyva (2 punktas).